

UNIVERSITETET I OSLO

Fisk- og kystdepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Rektor
Postboks 1072 Blindern
0316 Oslo

Administrasjonsbygningen, 9. et

Dato: 01.02.05
Deres ref.:
Vår ref.: 05/1076 EKK

Telefon: 22 85 63 03
Telefaks: 22 85 44 42
Nettadresse: www.uio.no

HØRING – ”SAMLET INNSATS – NY STRUKTUR” – INNSTILLING FRA STYRINGSGRUPPEN FOR DEN BLÅ-GRØNNE MATALLIANSEN

Det vises til høringsbrev av 14. desember 2004 med innstillingen ”Samlet innsats – ny struktur”.

Universitetet i Oslo besvarer med dette punktene 1-4 i høringsbrevet og tillater oss deretter å komme med generelle vurderinger av innstillingen.

1. Etablere en felles arena; Den blå-grønne matalliansen – for de blå og grønne forskningsaktørene
UiO ser det som positivt at det søkes å etablere en felles arena, ikke minst at forskningen kan fremstå mer samlet internasjonalt.

2. Opprette et infrastrukturselskap som overtar de berørte instituttene havbruksstasjoner, men også de som er drevet av universitetene og andre

Det kan være hensiktsmessig med et samlende eierskap for alle statlige havbruksstasjoner. Med hensyn til Universitetets marinbiologiske stasjon i Drøbak, er denne primært brukt i undervisningen, og UiO er tvilende til om denne bør inngå i infrastrukturselskapet. Dette vil vi få komme tilbake til.

UiO stiller spørsmål ved om ikke forskningsfartøylene burde innlemmes i det samme selskapet på sikt.

3. Skille mellom institutter som arbeider med næringsrettet og forvaltningsrettet forskningsvirksomhet

UiO ser det som positivt at man søker å skille mellom institutter som arbeider med næringsrettet og forvaltningsrettet forskningsvirksomhet.

4. Samle den næringsrettede forskningsvirksomheten i et holdingselskap

UiO er meget skeptisk til å opprette et holdingselskap for virksomheten, og bekymringen går på om den faglige kompetanseoppbyggingen blir tilstrekkelig for å nå nasjonale mål. UiO kan ikke se at dette er en konstruksjon Norge vil være tjent med. Det er riktignok betryggende at Forskningsrådet er tiltenkt en viktig rolle i tildelingen av forskningsmidler, men det må utvikles andre modeller enn holdingselskap for å sikre konkurranse og kvalitet i forskningsmiljøene.

Generelle vurderinger

Grunnforskningen er pilaren for den anvendte forskningen og innovasjonsforskning. Innstillingen løser imidlertid dette ved å bygge opp grunnforskning i instituttsektoren og styre denne gjennom grunnbevilgningssdelen til instituttene. UiO ser dette som klart uheldig av flere grunner:

- ***Internasjonale fagevalueringer av norsk forskning***

Gjennom internasjonale evalueringer av norske fagmiljøer har Norges forskningsråd mottatt eksterne råd på hvordan Norges forskningsmål kan nås. Biofagevalueringen viste bl.a. at det er et behov for å styrke grunnforskningen i havbrukssektoren. Det er derfor positivt at dette forhold er tillagt stor vekt i innstillingen. Utviklingen av en ny næring, slik Havbruksnæringen fortsatt er, må skje i tett samspill med de tunge grunnforsknings- og kompetansemiljøene som finnes ved universitetene. Da norsk biologisk forskning ble evaluert for noen år siden, pekte det internasjonale panelet på at deler av norsk akvakulturforskning var ”dangerously limited” i mangel av grunnforskning. Det ble trukket fram at akvakulturforskningen i for stor grad hadde en empirisk tilnærming, og det ble sett som påtrengende nødvendig å inkludere eksisterende, sterke grunnforskningsmiljøer for å utvikle en økonomisk levedyktig havbruksnæring. UiO og de øvrige universitetene har i dag kompetanse og aktivitet innen en rekke felter som vil være sentrale i den videre utviklingen av norsk havbruksnæring.

- ***Parallele kompetansemiljøer***

I følge innstillingen skal det ikke bygges opp parallelle kompetansemiljøer. Dette kan være en farlig vei å gå. En viktig drivkraft i forskningen er konkurranse som er viktig mht. kvalitet og muligheten for å belyse forskning fra ulike sider. Dette er spesielt viktig for forskning der resultatene kan ha stor betydning for miljø, helse og produktivitet og den ”blå-grønne” forskningens problemstillinger vil i stor grad dreie som om dette. Blå-grønn forskning er ikke ukontroversiell og må ha et innslag av pluralitet. Forskningsfeltet omfatter for eksempel genmodifisert mat, sjukdomsbekjempning, fiskevelferd, miljøeffekter og bruk av naturressurser og det må være rom for at flere forskningsgrupper kan møte utfordringene med ulike hypoteser og tolkninger. Universitetene kan med sin uavhengighet og tyngde innen grunnforskning fylle en viktig funksjon. I dag går lite av offentlige midler til grunnforskning på dette området, og forslagene i innstillingen vil redusere ytterligere den frie konkurransen om forsknings- og utviklingsmidler fordi det er miljøer innen alliansen som ytterligere skal prioriteres. For å redusere risikoen for en slik monopolisering, bør det finnes klare mekanismer som fremmer en konkurranse om midler basert på kvalitet. Her har Forskningsrådet et spesielt ansvar.

- ***Eksempler på sentrale grunnforskningsmiljøer ved UiO***

UiO har Europas største ernæringsavdeling tilknyttet et medisinsk fakultet. Avd. for ernæringsvitenskap har lang tradisjon for forskningsmessig samarbeid med næringsmiddelindustrien. Norges forskningsråd har de senere årene hatt en egen satsing på mat og helse, hvor en forutsetning for støtte har vært et samarbeid mellom helserelatert og næringsmiddelrelatert forskning. Avdelingen har i dag større samarbeidsprosjekt, med bl.a. Matforsk og mat/ernæringsmiljøet i Stavanger, finansiert fra Forskningsrådet. Det er svært positivt at helseaspektet så klart er påpekt i målstrukturen for Den blå-grønne matalliansen. Skal en sikre trygg og sunn mat og bærekraftig matproduksjon, må de humanernærings- og helsefaglige forskningsmiljøene involveres på en forpliktende måte. Hvordan denne målsettingen skal følges opp er overhodet ikke berørt i innstillingen.

Center for Ecological and Evolutionary Synthesis (CEES) er et tverrfaglig senter på grunnforskning innen økologi, evolusjon, genetikk og statistikk. Senteret er blant UiOs prioriterte forskningsgrupper og har gjennom sin tilknytning til EcoClim-NCoE status som Nordic Center of Excellence.

Senteret arbeider med marinebiologiske problemstillinger opp mot både Skagerrak/Nordsjøen samt Barentshavet, der en nær integrering av både genetisk og økologisk forskningsmetode står sentralt. Som sådan er senteret unikt både nasjonalt og internasjonalt og bør bidra i videre kompetanseoppbyggingen av blå-grønn forskning.

Det Naturhistorisk museum har konsolidert sin forskning innen biosystematikk gjennom opprettelsen av National Centre for Biosystematikk (NCB). Forskningen på dette området har sin basis i biologi, videre noe bioteknologi, samt fiskehelse og miljø. Denne forskningen burde ha betydelig interesse innen næringsutvikling og forvaltning av norsk biomangfold.

- ***Sikre deltakelse fra gode grunnforskningsmiljøer***

UiO står i en særstilling i forhold til andre universitet i Norge da vi ikke har randsonefunksjoner, i forhold til de nevnte instituttene i innstillingen som de øvrige universitetene. Det må tas hensyn til dette forhold og sørges for at det er attraktivt for grunnforskningsmiljøene ved UiO å delta i konkurransen om forskningsmidler.

Innstillingen refererer til NIFU-STEP-rapporten der begrepene ”anvendt forskning” og ”grunnforskning” ikke representerer noen prinsipiell skillelinje når det gjelder ulik type forskning og gir derfor heller ikke grunnlag for et skille mellom U&H-sektoren og instituttene. UiO ser en fare forbundet med dette, da det blir noe feil ikke å kunne skille mellom anvendt og grunnleggende forskning i universitetene og selskapet. Universitetene har klare suksesskriterier, mens dette savnes i det næringsrettede selskapet. Uklarheten blir desto større når viktigheten av ikke overlappende aktivitet samtidig påpekes.

Videre vil UiO understreke at universitetene vanligvis har en lengre tidsdimensjon i sin tilnærming til forskning. UiO vil derfor sterkt poengtere viktigheten av at universitetene deltar i konkurransen om langsiktige og grunnleggende forskningsoppgaver for forvaltningen. Den forvaltningsmessige forskningen er riktignok ikke universitetenes primære oppgave, men ettersom denne foregår i et samspill med den langsiktige grunnforskningen, har også universitetene en viktig plass i den forvaltningsrettede forskningen. I et lite land som Norge burde man tilstrebe synergieffekt.

Med hilsen

Arild Underdal
Rektor

Inger Stray Lien
Fung. universitetsdirektør

